

ЧАРІВНИЙ ГОРОД

*Пам'яті незабутнього
д-ра О. Юркевича посвячую*

Я довго блукав у лісі й не міг найти стежки. Наді мною шуміли столітні дерева — так задумливо, шумно й монотонно.

Пожовкле од крижаного подиху Осені листя, тихо кружляючи в повітрі, падало додолу й укривало землю золотистим килимом... Воно шелестіло під ногами і — разом із шумом віт і з краплями сірого осіннього дощу — щось журливо співало.

А до цієї мелодії, здалека несучись, приєднувалася ще друга. То була без краю жалібна пісня, що, здавалося, все хотіла найти якийсь шлях до щастя, до спокою... — і все верталась у зачароване коло розпачу... Так, то було далеке ридання...

...А краплі тихо падали... падали...

І раптом...

До мене донісся хвилиною якийсь звук. Тихо прокотився понад похмурими вітами і потонув у темній млистій далині.

А краплі тихо падали... падали...

Звук той знову розлігся — ясніше й голосніше. Так, то був дзвін. Могуче мідне гудіння дзвону.

Я кинувся туди, звідкіля воно котилось.

Я падав, лице мені колов глід, а шлях устилав терен, — а я все біг, усе далі й далі.

А краплі тихо падали...

Знов... знов ллеться хвиля звуків, обливає мене якоюсь дивною радістю, окроплює мене — і от я напав на стежку.

Її освітлювала золота, промениста сонячна смуга, і так любо було мені йти, і ледве чуть було лісову пісню, і не помічалось, що з олов'яних хмар краплі все падали... падали...

...

Так, це був якийсь дивний город незваної краси. Його будинки виблискували золотою та срібного оздобами, біля нього протікала блакитна й тихомирна, як небо, річка. Вона одбивала усе у своєму дзеркальному лоні, а посередині її плавала зграя білих лебедів, плескалася, розсипала весельчасті бризки навкруги.

Я зустрів молоду дівчину в сніжно-білій, як ті лебеді, одежі. Її лице було обвіяне красою, її очі сяли щастям і звали до щастя.

— Звідкіля ти, молодий чужинче, і чого шукаєш тут?

Я одповів, що заблудив у лісі й шукаю собі притулку на ніч.

— Ходім до нас. Мій батько радо прийме тебе і дасть тобі притулок на ніч... — її голос звучав як арфа, як небесна музика.

І я зовсім забув, що там, у лісі, — сірі осінні краплі разом із жовтим листям усе падають... падають... і забув про ту без краю жалібну лісову пісню...

То був незвичайно щасливий город (от через що я не помітив, як прожив там цілий місяць). Усі люди сяли молодістю, красою, щастям, усі гралися й жартували, як білі лебеді на блакитній річці. Ніхто не знав слова «сум», слова «осінь». Щоранку всі ходили у величний храм із кришталевими вікнами і великими золотими люстрами — у храм, з якого нісся той могучий дзвін, що я почув у лісі. Там тихо-тихо лилися співи молитовні, ніби плескалися хвилі і обвівали душу спокоєм.

...Щодня всі на човнах плавали по блакитній річці і купалися в прозорих хвилях, облитих золотояскравим сяєвом. Над річкою схилилися пишно-зелені сади, квіти барвисто-пахучі. Тихо бриніли пташині пісні, і цілувалися метелики з квітами. І в серці моему збудилася любов, і Дівчина в білому щохвилі стояла в очах.

Ах! — одного вечора... Одного вечора вона стояла в садку і милувалася бризками фонтану... Я підійшов — і слова вирвалися із моїх грудей, немов пташки з клітки... і... так я був щасливий.

...

Раз балакав із її батьком і сказав, що прийшов із того темного лісу...

Батько поблід...

— З темного лісу?

працювати, аби мати хоч шматок черствого хліба. Але все-таки люди тоді були щасливіші, як тепер, бо у їхніх серцях ще жила віра.

Між ними завше жевріли іскри надії і ждали тільки хвилини, щоб спалахнуть величним багаттям. Так, вони завше надіялись, що по смерті старого короля новий подарує їм хоч трошки волі й дозволить працівникам користуватися зі своєї праці.

Вони надіялись...

Та королі щодалі, то більше робилися жорстокими, і нарешті на трон вступив король, що його народ назвав Чорним Звіром — такий він був жорстокий і несправедливий. Потоки крові і сліз тепер зробилися морем, а голод і смерть вільно гуляли по всій країні. Але віра людей не кидала, у короля був син, а на устах того сина така добра усмішка, що його всі назвали «Син Надії».

Нарешті, утомлений власною жорстокістю, король умер. Звідси й починається казка, що маю вам розказати.

I

...Світло-зелена долина. Деревя обсіпані білим і рожевим цвітом. Квітки і святочно вдягнені люди, що, чекаючи чогось, ходять і неголосно балакають — ніби плеще вдалині якесь море. А на узгір'ї стоїть храм, сіяючи білим мармуром, золотими й срібними візерунками, променистими самоцвітами і світло-кришталевими вікнами.

У храмі вінчається новий король — Син Надії з королівною із сусідньої землі. Вони полюбилися, як тільки можуть полюбитися пташки, що вирвалися на вольну волю з тісних кліток, де нічого не бачили. І це знають, здається, навіть дзвони, що особливо радісно бринять у храмі.

Їхні звуки поволі пливають, підхоплюють на своїх хвилях народ, будять святкові передчування.

Коли б у той мент можна було глянути у серця людей, то виявилось би, що там сіяють якісь нові і незнані зорі й нагадують про щастя.

Люди снують гуртами і все оповідають, хто що знає про молодого короля. Забули всі, що він син Чорного Звіра; пам'ятають лише, що він Син Надії.

...

— Тихше, тихше... вони їдуть! — прокотилось раптом по юрбі.

І розмахи ущухли, і урочиста тиша, як птах, розставила над долиною свої недвижні крила.

Справді, з храму між войовниками, жрецями, королівськими слугами їхала колісниця, вкрита зеленим гіллям. У колісниці стояв король у сяйві такої краси, якої ще ніколи не бачив народ, а до його схилялася голівка королеви... ах, про її красу нічого не можу сказати, бо чи ж може сова змалювати велич і сяєво сонця? І народ, засліплений промінням тих очей, як одна людина впав, і пролунали, несучись під небо, гучні слова:

— Слава молодому королеві і прекрасній дружині його!

А коли крик замовк, у далеких горах, що тонули в блакитно-золотій імлі, луна одмовила:

— Слава!

І виступив найстарший жрець із бородою, білою як сніг, і почав промову. Хвала молодим розносилася скрізь по морю народному. Народ забув, що недавно ще той самий жрець однімав од нього останні шматки хліба, і, зацікавившись, слухав слова його. А як жрець кінчив, до королеви підійшли молоді дівчата в білих убраннях і у вінцях із фіалок і молодими дзвінками голосами проспівали їй пісню:

Із-за гір золотоверхих
Сходить сонце, цар землі,
Шле проміння у долини,
Що втопали в темній млі.

Із країни із чужої
Друге сонечко встає, —
Королева молодая
Світ надій навколо лле.

Слава ж сонечку ясному,
Королеві молодій —
Хай чоло її вінчає
Промінь щастя золотий.

Королева в подяку обсіпала дівчат дарунками, коштовними самоцвітами й шовками барвистими.

І вийшли до короля запальні озброєні юнаки й заспівали:

Тремтять, ховайтесь, вороги,
Шумлять скрізь прапори шовкові,
За короля проллємо ми
Останні краплі крові!

Йому під ноги покладемо
Ми королівства всі чужії,
Хай знають всі, що наш король —
Великий Син Надії!

А в ріднім краї спокій, мир,
І щастя хай цвіте довіку,
І в щасті всі благословлять
Хвилину цю велику.

Народне море плеще скрізь,
І радість, наче хвиля, грає —
Хвала і слава королю
Луна по всьому краю.

Король обдарував парубків пишно цяцькованою, хитро мережаною зброєю. І знов прокотилося по юрбі:

— Слава великому королеві і дружині прекрасній його!

І в далеких горах, що тонули в блакитно-золотій імлі, луна одмовила:

— Слава!